

שכל הפועל

מאת המקובל האלוקי רבי יהודה אשלג זצוק"ל "בעל הסולם"

מ"ש שכל אדם מחוייב להשיג שורש נשמתו, פירוש: שתכלית הנרצה והמקווה מהנברא היא הדביקות במידותיו ית'. מה הוא רחום וכו'. וענין מדותיו ית', הם הספירות הקדושות כידוע, שז"ס שכל הפועל ומנהג עולמו ומועד להם על ידם השפעתו וטובו ית'.

אבל צריך להבין למה נקרא זה דביקות בהבורא יתברך, ולכאורה הרי זה לימוד בעלמא. ואבאר דרך משל, אשר בכל פעולה שבעולם מתדבק ונשאר באותה הפעולה אותו השכל הפועל אותה, כמו שבשלחן מושג בחינת שכל של הנגר וחריצותו באומנות זו אם רב או מעט, כי בעת מלאכתו ערך אותה בבחינת שכלו ומידת שכלו, והמסתכל בפעולה וחושב בשכל הטמון בה, הרי הוא בשעת מעשה דבוק בשכל הפועל אותה, דהיינו שמתאחדים ממש.

כי באמת אין מרחק וחתך בין הרוחניים ואפילו כשבאים בגופים מחולקים, אבל השכליים שבהם אי אפשר לתארם בחילוקים כי באיזה סכין תחתוך הרוחני וישאר נבדל. אלא עיקר ההבדל שנמצא ברוחניים הוא בתוארים, פירוש, משובח או מגונה, וגם בהרכבות, כי שכל המחשב בחכמת כוכבים לא ידבוק במחשב חכמת טבעיים, ואפילו באותה חכמה עצמה נמצא הרכבות הרבה, כי אחד מתעלה על חבירו אפילו בחכמה אחת, ורק בזה יבדלו הרוחניים איש מרעהו. אבל כששני חכמים מחשבים בחכמה אחת ושיעור אחד במידת השכלתם, אז ממש מאוחדים המה כי במה יבדלו ודו"ק.

ולכן כשנמצא אחד מחשב בפעולת חבירו ומשיג את השכל מהחכם הפועל אותה, נמצא ששניהם מדודים בכח ושכל אחד, והמה עתה ממש מאוחדים כמו איש שפגע רעהו האהוב בשוק ומחבקו ומנשקו ואי אפשר לנתק אחד מחבירו מרוב האחדות שביניהם.

ולכן כפי הכלל אשר בחינת השכל שבמדברים הוא הכח היותר מותאם שבין הבורא לנבראיו, והוא בחינת האמצע, דהיינו שהאציל ניצוץ אחד מהכח הזה אשר על ידי אותו הניצוץ הכל שב אליו. וכתוב: כולם בחכמה עשית, דהיינו שכל העולם ברא בחכמתו ית', ועל כן הזוכה להשיג את האופנים שברא בהם את העולם וסדריו, הרי הוא דבוק בשכל הפועל אותם, ונמצא שהוא דבוק בבורא ית'.

וזה וסד התורה שהיא כל שמותיו של הקדוש ברוך הוא ששיכים לנבראים, ובהיות הנברא משיג על ידם שכל הפועל הכל, כי בתורה הבורא היה מסתכל בעת שברא העולם כידוע, והארה שמשיג דרך הבריאה ומתדבק בשכל הזה תמיד, נמצא שהוא דבוק בבורא ית'.

ובזה מובן לנו למה הראה הקב"ה את כלי אומנותו, וכי לברוא עולמות אנו צריכים, ומהנ"ל ניחא, כי הראה לנו הקב"ה סדריו שנדע איך להתדבק בו ית' שזהו "הדבק במידותיו".